

Radom, 22 lutego 2019 r.

Hanna Habera
konsultant i doradca metodyczny geografii
w Mazowieckim Samorządowym Centrum
Doskonalenia Nauczycieli
Wydział w Radomiu

Opinia

o Programie nauczania geografii w zakresie podstawowym dla liceum ogólnokształcącego i technikum „Oblicza geografii”

rekomendowanym przez wydawnictwo Nowa Era

Przedstawiony do zaopiniowania Program nauczania geografii w zakresie podstawowym dla uczniów szkoły ponadpodstawowej – liceum ogólnokształcącego i technikum „Oblicza geografii”, autorstwa Barbary Dziedzic, Barbary Korbel i Ewy Marii Tuz, jest oparty na *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. z 2018 r. poz. 467)*. Program uwzględnia następujące elementy:

- ogólną charakterystykę programu
- umiejętnie określone cele kształcenia i wychowania
- szczegółowe cele edukacyjne oraz osiągnięcia ucznia w postaci wymagań edukacyjnych w powiązaniu z materiałem nauczania
- procedury osiągania celów kształcenia i wychowania
- propozycje kontroli, kryteriów oceny i pomiaru osiągnięć ucznia
- orientacyjny przydział liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych działów programu
- proponowaną literaturę dla nauczycieli
- wyciąg z Podstawy programowej z geografii dla liceum ogólnokształcącego i technikum w zakresie podstawowym.

W części wstępnej autorki przedstawiły koncepcję programu opartą o najnowsze osiągnięcia dydaktyki ogólnej, dydaktyki geografii, pedagogiki oraz psychologii. Określiły cele kształcenia geograficznego w podziale na wymagania ogólne i szczegółowe. Sformułowały treści nauczania wynikające z zapisów podstawy programowej oraz wskazały na efekty kształcenia geograficznego w wyniku realizacji programu. Szczególny nacisk położyły na zdobywanie przez uczniów określonych wiadomości i umiejętności oraz kształtowanie postaw poprzez wnioskowanie, twórcze działanie i dokonywanie krytycznej analizy.

Program zakłada wszechstronny rozwój ucznia, który jest samodzielny, kreatywny i otwarty na inicjatywy na rzecz środowiska lokalnego. Znajduje to odzwierciedlenie w określonych przez autorki programu szczegółowych celach edukacyjnych oraz osiągnięciach ucznia, które zostały sformułowane w zgodzie z ideą europejskich ram kwalifikacji. Tabelaryczne ujęcie szczegółowych celów edukacyjnych i osiągnięć ucznia w powiązaniu z materiałem nauczania, zdecydowanie ułatwi nauczycielom korzystanie z programu przy planowaniu swojej pracy dydaktycznej.

Wymagania edukacyjne i podporządkowany im materiał nauczania został podzielony na trzy części. Pierwsza obejmuje kształcenie umiejętności korzystania z informacji, wyjaśniania zjawisk i procesów oraz dokonywania analizy i rozwiązywania problemów. Wiedza o procesach zachodzących w środowisku przyrodniczym i jej wykorzystywanie do wyjaśniania zjawisk społeczno-gospodarczych, znalazła szczególne miejsce w części drugiej. Część trzecia, to wymagania edukacyjne i materiał nauczania odnoszący się do zależności między środowiskiem przyrodniczym a rozwojem społeczno-gospodarczym Polski.

Autorki programu bardzo starannie powiązały opis sugerowanych procedur osiągania celów kształcenia i wychowania wynikających z podstawy programowej, z proponowanymi środkami dydaktycznymi. Należy pozytywnie ocenić wskazanie w programie szeregu metod sprzyjających podnoszeniu efektywności kształcenia geograficznego i pokazujących korelację geografii z innymi przedmiotami. Szczególnie wartościowe wydają się propozycje zastosowania metod problemowych, eksponujących wartościowe i praktycznych, które sprzyjają rozwijaniu u uczniów samodzielności, aktywności intelektualnej i kreatywności. Warto podkreślić dużą otwartość programu, pozwalającą nauczycielowi na swobodny wybór metod nauczania.

Program zawiera propozycje kontroli, oceny oraz pomiaru osiągnięć ucznia. Autorki programu wskazują na konieczność stosowania różnorodnych metod i form oceniania z uwzględnieniem wspierającej, diagnostycznej, informacyjnej i motywacyjnej funkcji oceny.

Dużym ułatwieniem w planowaniu pracy nauczyciela, jest zamieszczenie w programie propozycji przydziału liczby godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych części i działów. Autorki zaznaczają, że w zależności od warunków istniejących w danej szkole oraz predyspozycji określonej grupy uczniów, przyporządkowanie to może być modyfikowane. Zaproponowano następujący podział materiału nauczania geografii w zakresie podstawowym dla liceum ogólnokształcącego i technikum:

- klasa pierwsza – 1 godzina w tygodniu – łącznie 35 godzin
działy I–VI: *Obraz Ziemi; Ziemia we Wszechświecie; Atmosfera; Hydrosfera; Litosfera. Procesy wewnętrzne; Litosfera. Procesy zewnętrzne; Pedosfera i biosfera.*
- klasa druga – 2 godziny w tygodniu – łącznie 59 godzin
działy I–VIII: *Podział polityczny i zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego świata; Przemiany struktur demograficznych i społecznych. Procesy osadnicze; Uwarunkowania rozwoju gospodarki światowej; Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo; Przemysł; Usługi; Człowiek w środowisku geograficznym.*
- klasa trzecia – 1 godzina w tygodniu – łącznie 30 godzin
działy XIV–XVI: *Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski; Stan środowiska przyrodniczego Polski i jego ochrona; Ludność Polski. Urbanizacja; Gospodarka Polski; Morze Bałtyckie.*

Warto podkreślić, że program jest jednym z elementów obudowy dydaktycznej, przydatnej w kształceniu geograficznym, na którą składają się: *Książka Nauczyciela, Karty pracy ucznia, Atlas geograficzny, Multiteka, Generator testów* oraz inne materiały dydaktyczne dostępne na stronie dlaNauczyciela.pl.

Analiza programu pozwala stwierdzić, że jest on poprawny pod względem metodycznym. Posiada przejrzystą i wyraźnie zarysowaną strukturę. Materiał nauczania jest dostosowany do zróżnicowanych potrzeb i możliwości uczniów na trzecim etapie

kształcenia. Program można modyfikować dostosowując go do warunków kształcenia w konkretnej szkole.

Opiniowany program jest poprawny merytorycznie. Poprzez odpowiedni dobór treści i operowanie językiem przedmiotu, wyposaża uczniów w rzetelną wiedzę i umiejętności oraz rozwija ich zainteresowania geograficzne. Realizacja głównych założeń programu sprzyja między innymi:

- kształceniu i doskonaleniu u uczniów umiejętności geograficznych
- stosowaniu wiedzy w praktyce
- kreatywnemu myśleniu.

Przedstawiony do zaopiniowania ***Program nauczania geografii w zakresie podstawowym dla liceum ogólnokształcącego i technikum - Oblicza geografii*** autorstwa Barbary Dziedzic, Barbary Korbel i Ewy Marii Tuz oceniam pozytywnie pod względem metodycznym i merytorycznym. Jest on zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. z 2018 r. poz. 467)). Opiniowany program zapewnia pełną realizację podstawy programowej z geografii.

Hanna Habera

konsultant i doradca metodyczny geografii
w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli
Wydział w Radomiu